

Bijlage 4.

Onderzoek beschermde soorten

Floris V-laan 9

Ecologisch adviesbureau Cools
September 2018

Onderzoek naar beschermde soorten in het plangebied Floris V-laan 9 te Waalwijk

Opdrachtgever: Van Kerkhoff Maatwerk

September 2018

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
1.1. Beschrijving actuele situatie	2
2. Toetsing onderzoeksresultaten aan de Wet natuurbescherming	2
2.1. Vogels	2
2.1.1. Algemene beschrijving	2
2.1.2. Situatie binnen het plangebied en gevolgen van de geplande activiteiten	3
2.2. Soorten van Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern en Verdrag van Bonn	4
2.2.1. Algemene beschrijving	4
2.2.2. Situatie binnen het plangebied en gevolgen van de geplande activiteiten.	4
2.3. Andere soorten	5
2.3.1. Algemene beschrijving	5
2.3.2. Situatie binnen het plangebied en gevolgen van de geplande activiteiten	5
2.4. Zorgplicht voor dieren en planten	6
2.5. Conclusies en aanbevelingen	6
3. Literatuur en bronvermelding	7

1. Inleiding

Het voornemen is om het plangebied aan de Floris V-laan 9 te Waalwijk te herinrichten. Alvorens gestart kan worden met de geplande werkzaamheden dient in het kader van de Wet natuurbescherming te worden nagegaan welke natuurwaarden binnen het plangebied aanwezig (kunnen) zijn, in welke mate deze natuurwaarden beschermd zijn, in hoeverre deze beschermde natuurwaarden worden aangetast door de geplande activiteiten en of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

Aan het Ecologisch Adviesbureau Cools is de opdracht verleend om een quick scan uit te voeren naar de eventueel aanwezige beschermde natuurwaarden binnen het plan-gebied. Op 1 september 2018 is het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van beschermde soorten. Daarnaast is gebruik gemaakt van gegevens vanaf 2010 afkomstig van websites als www.waarneming.nl en www.telmee.nl en van de gebieds- en soortenkennis van het Ecologisch adviesbureau Cools om nader te kunnen bepalen welke beschermde soorten nabij en binnen het plangebied kunnen voorkomen.

1.1. Beschrijving actuele situatie

Het plangebied bestaat ondermeer uit een voormalige gymzaal. Het gebouw heeft geen geschikte ruimtes voor vleermuizen of uilen zoals zolders en kelders. Daarnaast zijn er voor vleermuizen en vogels zoals uilen, mussen en gierzwaluwen geen geschikte openingen aanwezig om binnen het gebouw te komen. De kans dat er vaste verblijfplaatsen van deze diersoorten binnen het gebouw kunnen voorkomen is dan ook uitgesloten. Om deze reden is het niet noodzakelijk geacht om het gebouw ook van binnen te inspecteren op 1 september 2018.

Naast de voormalige gymzaal is een groot deel van het plangebied verhard door middel van plavuiten. Langs de Floris V-laan is een gazon gelegen, omzoomd door vrij intensief onderhouden vrij lage en kleinbladige ligusterhagen. Op de erfafscheiding aan de van Assendelftstraat komt een wat forse laurierkershaag voor. Het gazon is vrij intensief onderhouden en wordt regelmatig gebruikt om er honden uit te laten.

In het plangebied zijn slechts enkele algemeen voorkomende soorten als smalle weegbree, grote weegbree, zachte ooievaarsbek, gewoon biggenkruid, kruipertje, klimop, jacobskruid, ridderzuring, duinriet en gewone reigersbek waargenomen. De aanwezigheid van beschermde plantensoorten kan op basis van de huidige inrichting worden uitgesloten.

2. Toetsing onderzoeksresultaten aan de Wet natuurbescherming

Vanaf 1 januari 2017 geldt de Wet natuurbescherming. Deze wet vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet.

De Wet natuurbescherming kent drie categorieën beschermde soorten:

- alle van nature in Nederland in het wild levende vogels worden beschermd volgens het beschermingsregime van de Vogelrichtlijn;
- soorten beschermd volgens de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn;
- 'andere soorten': soorten die vanuit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

2.1. Vogels

2.1.1. Algemene beschrijving

In Noord-Brabant broeden circa 190 vogelsoorten. Het overgrote deel is zeer tot vrij zeldzaam en circa 30 vogelsoorten zijn (zeer) algemeen.

Met betrekking tot de vogelsoorten gelden vier verbodsartikelen:

Art 3.1 lid 1: Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.

Art 3.1 lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.

Art 3.1 lid 3: Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.

Art 3.1 lid 4 en 5: Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Lijst van jaarrond beschermde vogelnesten

Slechts een beperkt aantal vogelsoorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De Lijst van jaarrond beschermde vogelnesten is verdeeld in vijf categorieën:

1. Nesten van de steenuil die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders (roek, gierzwaluw en huismus) die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en beperkt beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en beperkt beschikbaar. Van de 5 soorten broeden de slechtvalk, grote gele kwikstaart, ooievaar en kerkuil zeer tot tamelijk zelden in Noord-Brabant.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen. Van de 7 soorten broeden de boomvalk, buizerd, havik, sperwer, wespandief en ransuil in Noord-Brabant.
5. Tot de categorie 5 behoren vogelsoorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Tot de categorie 5 behoren momenteel 34 vogelsoorten, waarvan het overgrote deel ook broedt in Noord-Brabant. De draaihals, tapuit, brilduiker, glanskop en hop broeden echter zeer zeldzaam in Noord-Brabant. Daarentegen behoren tot de lijst ook enkele (zeer) algemene soorten, te weten de ekster, zwarte kraai, koolmees, pimpelmees en spreeuw. Andere (minder algemene) soorten die tot de categorie 5 behoren zijn de boerenzwaluw, huiszwaluw, oeverzwaluw, ijsvogel, blauwe reiger, groene specht, zwarte specht, grote en kleine bonte specht, bosuil, torenvalk, bonte en grauwe vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, zwarte mees, gekraagde en zwarte roodstaart. De soorten uit de categorie 5 vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

2.1.2. Situatie binnen het plangebied en gevolgen van de geplande activiteiten

Huismussen verblijven vrijwel jaarrond in hun territorium. De eventuele aanwezigheid van huismussen kan in feite dus het gehele jaar worden vastgesteld. Van de huismus zijn binnen of in de directe omgeving van het plangebied tijdens het bezoek op 1 september geen exemplaren vastgesteld. De gymzaal is geheel ongeschikt als nestgelegenheid voor huismussen. Hetzelfde geldt voor gierzwaluwen en uilen. Afgezien van het feit dat er geen geschikte openingen voor vogels aanwezig zijn in het gebouw, ontbreken er ook geschikte nestgelegenheden zoals zolderruimten, dak- en gootconstructies (gootomlijstingen e.d.). Een spouwmuur is weliswaar aanwezig, maar toegang voor bijvoorbeeld gierzwaluwen tot de spouwruijmt ontbreekt.

Binnen het plangebied komen enkele hagen voor, die bestaan uit vrij lage, kleinbladige ligusterhagen, en op de erfafscheiding aan de van Assendelftstraat een wat forsere haag die bestaat uit laurierkers. Binnen het plangebied komen enkele hagen voor. Omdat alle vogelnesten, ongeacht soort, in het kader van de Wet natuurbescherming bescherming genieten, en dat er mogelijk enkele vogels in deze hagen broeden, dient het verwijderen van deze hagen, of delen daarvan, bij voorkeur plaats te

vinden buiten het broedseizoen. Globaal loopt het broedseizoen van de vogelsoorten die in deze hagen kunnen broeden van eind februari tot eind augustus. Indien de hagen gedurende het broedseizoen verwijderd worden, dienen de hagen voor de verwijdering te worden onderzocht op de aanwezigheid van bewoonde vogelnesten. Mocht blijken dat dergelijke nesten niet aanwezig zijn dan kunnen de hagen ook binnen het broedseizoen worden verwijderd.

2.2. Soorten van Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern en Verdrag van Bonn

2.2.1. Algemene beschrijving

De Europees beschermde soorten, niet vogels zijnde, bestaan uit soorten van de Habitatrichtlijn bijlage IV onderdeel a inclusief het Verdrag van Bern bijlage II en het Verdrag van Bonn bijlage I, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt. Tot deze streng beschermde soorten behoren ondermeer alle vleermuissoorten, boomkikker, heikikker, poelkikker, rugstreeppad, kamsalamander, gladde slang, drijvende waterweegbree, bever, noordse woelmuis, pimperlblaauwtje, gevlekte witsnuitlibel, groene glazenmaker en de platte schijfkoren.

Met betrekking tot de diersoorten gelden vier verbodsartikelen:

Art 3.5 lid 1: Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.

Art 3.5 lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.

Art 3.5 lid 3: Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.

Art 3.5 lid 2: Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.

Met betrekking tot de plantensoorten geldt het verbodsartikel:

Art 3.5 lid 5: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

2.2.2. Situatie binnen het plangebied en gevolgen van de geplande activiteiten.

Vleermuizen

Het gebouw beschikt op enkele locaties over open stootvoegen, en hier en daar wat ventilatievoegen. Deze zijn veelal te klein van afmeting om vleermuizen toegang tot de spouwmuur te geven. Tijdens het onderzoek op 1 september is gekeken naar eventuele uitvliegende vleermuizen, alsook op de aanwezigheid van vliegroutes van vleermuizen. Zowel uitvliegende vleermuizen als vliegroutes zijn op 1 september niet vastgesteld. Er is tevens gezocht naar sporen, met name uitwerpseltjes van vleermuizen, ook deze zijn niet vastgesteld. Mede gezien het feit dat de spouwmuren van de gymzaal nauwelijks toegankelijk zijn voor vleermuizen, wordt de kans dat er vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn in de spouwmuren van de gymzaal zo goed als zeker uitgesloten.

Vanwege landschappelijke kenmerken en de ligging in de omgeving is de verwachting dat ook een vliegroute niet aanwezig is. Mocht die onverhoopt wel aanwezig zijn, dan zal uitvoering van het herontwikkelingsplan geen significant negatief effect hebben op het voortbestaan van een eventueel aanwezige vliegroute.

Op basis van het onderzoek en deskundigenervaring kan worden gesteld dat het plangebied door enkele gewone dwergvleermuizen gebruikt zal worden als foerageergebied en af en toe ook door 1-2 exemplaren van de laatvlieger. Door andere vleermuissoorten zal het plangebied niet, of hooguit zelden, als foerageergebied worden gebruikt. Het plangebied is dan ook geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen. Aangezien er in de omgeving van het plangebied nog ruim voldoende foerageergebied voor vleermuizen aanwezig is heeft de uitvoering van de plannen geen negatief effect op de lokale foerageermogelijkheden voor vleermuizen.

Overige soorten

De overige, streng beschermde, soorten komen in Noord-Brabant niet voor of zijn (zeer) zeldzaam en zijn in de omgeving van het plangebied nooit waargenomen. De kans dat deze soorten binnen het plangebied voorkomen is dan ook uitgesloten. Daarnaast is het plangebied ook niet geschikt als vaste verblijfplaats, groeiplaats, rustplaats en/of foerageergebied, aangezien deze streng beschermde soorten veelal hoge eisen stellen aan hun leefomgeving.

2.3. Andere soorten

2.3.1. Algemene beschrijving

De andere, 'nationale' soorten staan vermeld op een bijlage van de wet die hoort bij artikel 3.10. Op deze bijlage staan soorten uit de soortgroepen zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten.

Met betrekking tot de diersoorten gelden twee verbodsartikelen:

Art 3.10 lid 1a: Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.

Art 3.10 lid 1b: Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Het opzettelijk verontrusten en het verstoren van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de soorten behorende tot de categorie Andere soorten, is in de Wet natuurbescherming niet (langer) verboden.

In de provincie Noord-Brabant zijn diverse soorten vrijgesteld van de bovengenoemde verboden bij activiteiten die betrekking hebben met ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw, aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer. Tot de soorten behoren onder andere de amfibiesoorten: bruine kikker, gewone pad, bastaardkikker en kleine watersalamander, de zoogdiersoorten: egel, haas, konijn, ree, vos, wild zwijn en diverse muizensoorten, zoals de huisspitsmuis, bosmuis, rosse woelmuis en veldmuis.

Tot de diersoorten die niet zijn vrijgesteld behoren zoogdiersoorten zoals de bunzing, hermelijn, wezel, das, eekhoorn, boommarter, steenmarter, amfibie- en reptielsoorten zoals de vinpootsalamander, alpenwatersalamander, levendbarende hagedis en hazelworm, vlindersoorten zoals het gentiaanblauwtje, bruin dikkopje en kleine ijsvogelvlinder, libellensoorten zoals de bosbeekjuffer, gevlekte glanslibel en beekrombout en de vissoorten grote modderkruiper en beekprik.

Met betrekking tot de plantensoorten geldt het verbodsartikel:

Art 3.10 lid 1c: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. Beschermde zijn diverse zeldzame akkerplanten, zoals blauw guichelheil, wilde ridderspoor, korensla en naaldenkervel, alsook ondermeer dennenorchis, kranskarwij, rozenkransje en blaasvaren.

2.3.2. Situatie binnen het plangebied en gevolgen van de geplande activiteiten

Voor de diersoorten die niet zijn vrijgesteld is het plangebied totaal ongeschikt als vaste verblijfplaats, rustplaats en/of foerageergebied dan wel komen de soorten in de omgeving van het plangebied niet voor. Vaak zijn het soorten die (zeer) hoge eisen stellen aan hun leefomgeving of gebonden zijn aan bepaalde landschapstypen (bijvoorbeeld heidevelden en beekdalen).

Met betrekking tot de diersoorten die vrijgesteld zijn kan op basis van het onderzoek, bestaande gegevens en een deskundigenoordeel worden bepaald dat van de huisspitsmuis binnen het plangebied actueel een vaste verblijfplaats kan voorkomen. Daarnaast kunnen een enkele keer ook andere diersoorten (zeer) tijdelijk in het plangebied verblijven, zoals de bruine kikker, gewone pad en het konijn. Vaste verblijfplaatsen van deze vrijgestelde diersoorten zijn echter binnen het plangebied niet vastgesteld.

De functies die het plangebied voor de genoemde diersoorten actueel heeft, zullen door de geplande activiteiten geheel of grotendeels verdwijnen.

Met betrekking tot de plantensoorten die behoren tot de categorie 'andere' soorten kan worden gesteld dat deze soorten in Noord-Brabant niet voorkomen dan wel (zeer) zeldzaam zijn en in de omgeving van het plangebied nooit zijn waargenomen. De kans dat deze soorten binnen het plangebied voorkomen is dan ook uitgesloten. Daarnaast geldt ook voor deze plantensoorten dat ze tamelijk tot zeer hoge eisen stellen aan hun leefomgeving of gebonden zijn aan bepaalde landschaps- of natuurdoeltypen (bijvoorbeeld graanakkers, heidevelden of beekdalen), eisen waaraan het plangebied niet voldoet.

2.4. Zorgplicht voor dieren en planten

Of dier- en plantensoorten nu beschermd zijn of niet, iedereen moet voldoende rekening houden met in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. De wet erkent daarmee de intrinsieke waarde van in het wild levende soorten. De Memorie van Toelichting zegt het zo: "De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd". Deze formulering van de zorgplicht brengt met zich mee dat wanneer u een bepaalde handeling wilt verrichten die gevolgen voor natuurwaarden zou kunnen hebben, u zich daaraan voorafgaand op de hoogte stelt van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid ervan en de mogelijke gevolgen daarvoor van uw handelen.

2.5. Conclusies en aanbevelingen

- In het plangebied zijn slechts enkele algemeen voorkomende plantensoorten waargenomen. De aanwezigheid van beschermde plantensoorten kan op basis van de huidige inrichting worden uitgesloten.
- Van de huismus zijn binnen of in de directe omgeving van het plangebied geen exemplaren vastgesteld. De gymzaal is geheel ongeschikt als nestgelegenheid voor huismussen. Hetzelfde geldt voor gierzwaluwen en uilen. Afgezien van het feit dat er geen geschikte openingen voor vogels aanwezig zijn in het gebouw, ontbreken er ook geschikte nestgelegenheden zoals zolderruimten, dak- en gootconstructies (gootomlijstingen e.d.). Een spouwmuur is weliswaar aanwezig, maar toegang voor bijvoorbeeld gierzwaluwen tot de spouwruimte ontbreekt.
- Binnen het plangebied komen enkele hagen voor. Omdat alle vogelnesten, ongeacht soort, in het kader van de Wet natuurbescherming bescherming genieten, en dat er mogelijk enkele vogels in deze hagen broeden, dient het verwijderen van deze hagen, of delen daarvan, bij voorkeur plaats te vinden buiten het broedseizoen. Globaal loopt het broedseizoen van de vogelsoorten die in deze hagen kunnen broeden van eind februari tot eind augustus. Indien de hagen gedurende het broedseizoen verwijderd worden, dienen de hagen voor de verwijdering te worden onderzocht op de aanwezigheid van bewoonde vogelnesten. Mocht blijken dat dergelijke nesten niet aanwezig zijn dan kunnen de hagen ook binnen het broedseizoen worden verwijderd.
- Het gebouw beschikt op enkele locaties over open stootvoegen, en hier en daar wat ventilatievoegen. Deze zijn veelal te klein van afmeting om vleermuizen toegang tot de spouwmuur te geven. Tijdens het onderzoek op 1 september is gekeken naar eventuele uitvliegende vleermuizen, alsook op de aanwezigheid van vliegroutes van vleermuizen. Zowel uitvliegende vleermuizen als vliegroutes zijn op 1 september niet vastgesteld. Er is tevens gezocht naar sporen, met name uitwerpseltjes van vleermuizen, ook deze zijn niet vastgesteld. Mede gezien het feit dat de spouwmuuren van de gymzaal nauwelijks toegankelijk zijn voor vleermuizen, wordt de kans dat er vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn in de spouwmuuren van de gymzaal zo goed als zeker uitgesloten.

- Vanwege landschappelijke kenmerken en de ligging in de omgeving is de verwachting dat ook een vliegroute niet aanwezig is. Mocht die onverhoopt wel aanwezig zijn, dan zal uitvoering van het herontwikkelingsplan geen significant negatief effect hebben op het voortbestaan van een eventueel aanwezige vliegroute.
- Op basis van het onderzoek en deskundigenervaring kan worden gesteld dat het plangebied door enkele gewone dwergvleermuizen gebruikt zal worden als foerageergebied en af en toe ook door 1-2 exemplaren van de laatvlieger. Door andere vleermuissoorten zal het plangebied niet, of hooguit zelden, als foerageergebied worden gebruikt. Het plangebied is dan ook geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen. Aangezien er in de omgeving van het plangebied nog ruim voldoende foerageergebied voor vleermuizen aanwezig is heeft de uitvoering van de plannen geen negatief effect op de lokale foerageermogelijkheden voor vleermuizen.
- Voor de diersoorten van de categorie Andere soorten die niet zijn vrijgesteld is het plangebied totaal ongeschikt als vaste verblijfplaats, rustplaats en/of foerageergebied dan wel komen de soorten in de omgeving van het plangebied niet voor.
- Met betrekking tot de diersoorten die vrijgesteld zijn kan op basis van het onderzoek, bestaande gegevens en een deskundigenoordeel worden bepaald dat van de huisspitsmuis binnen het plangebied actueel een vaste verblijfplaats kan voorkomen. . Daarnaast kunnen een enkele keer ook andere diersoorten (zeer) tijdelijk in het plangebied verblijven, zoals de bruine kikker, gewone pad en het konijn. Vaste verblijfplaatsen van deze vrijgestelde diersoorten zijn echter binnen het plangebied niet vastgesteld. De functies die het plangebied voor de genoemde diersoorten actueel heeft, zullen door de geplande activiteiten geheel of grotendeels verdwijnen.
- De aanvraag van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet nodig, evenmin een nader onderzoek naar beschermde soorten.

3. Literatuur en bronvermelding

Gedeputeerde Staten Noord-Brabant, 2017.

Verordening natuurbescherming Noord-Brabant. Den Bosch.

Ministerie van Economische Zaken, 2016.

Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2009.

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. 's-Gravenhage.

Websites:

www.waarneming.nl

www.telmee.nl